

14 YOSHLI «OLIM»

Shohjahon Qulto'rayev Qashqadaryo viloyati, Shahrisabz shahridagi 1-maxsus maktabning 7-sinfida tahsil oladi. Yaqinda «Shahrisabz yodgorliklari» nomli tadqiqoti bilan ko'pchilik nazariga tushdi. O'zi o'qiyotgan maktabda o'tgan ilmiy anjumanda uning bu ilmiy izlanishiga yuksak baho berildi. Yosh tadqiqotchiga qiziqarli qo'lyozmasini kitob holida chop etmoqchi. Senga omad, Shohjahon!

TOSHKENTNING OY QIZI KIM?..

Shu nomli tanlov Chilonzor tumanidagi 126-maktabda ham bo'lib o'tdi. Unda hududiy bosqichlarda g'olib bo'lgan 9 ta umumta'lim maktablarining o'quvchi-qizlari ishtirok etishdi.

Ko'rik-tanlov davom etmoqda. Toshkentning oy qizi kim bo'ladi? Kuzatib boring, bu haqda keyingi sonlarda ma'lumot beramiz.

2009-yil
25-may
N:21
(66718)

Gazeta 1929-yil 1-avgustdan chiqib boshlagan

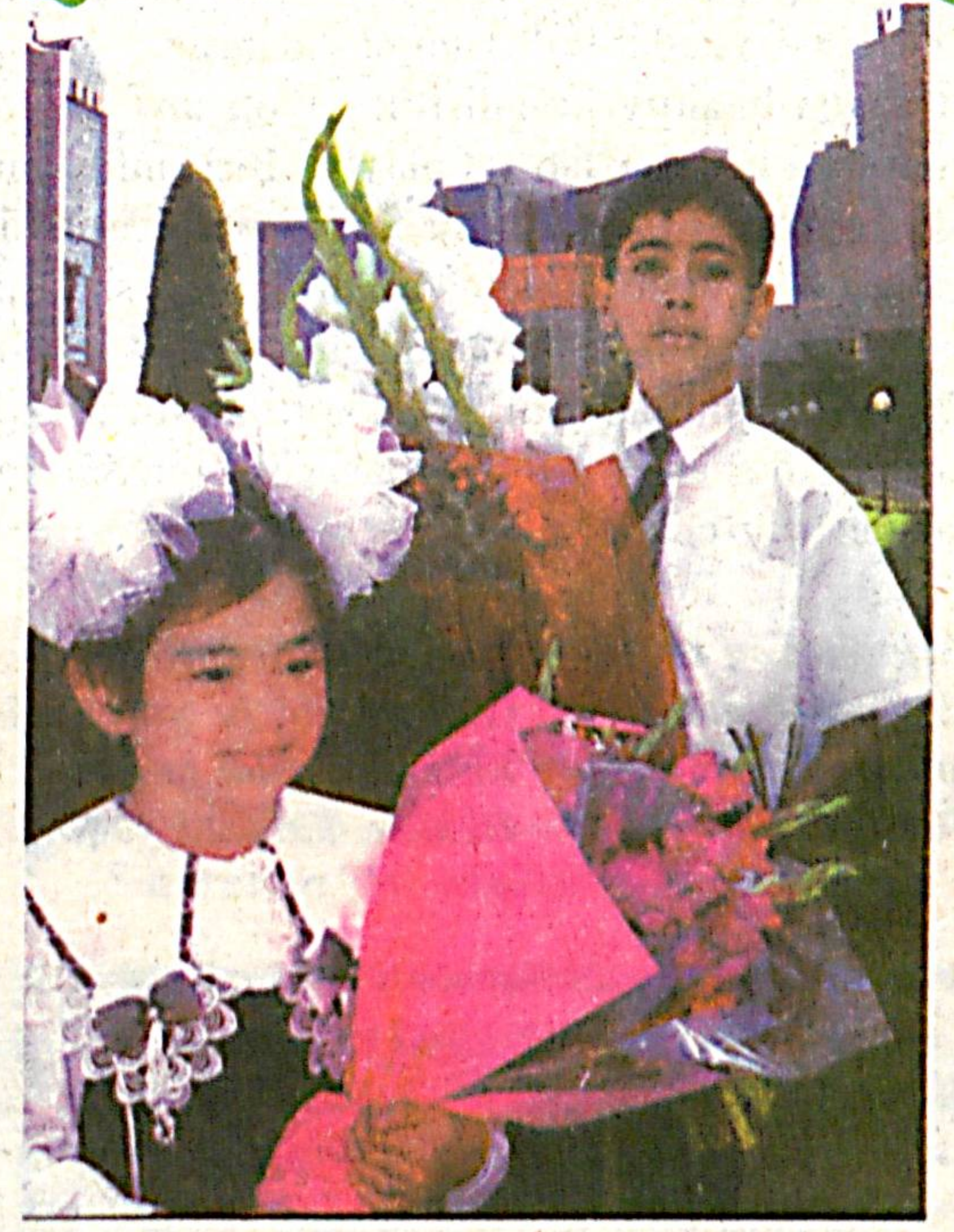
ISSN – 2010-6092

Yana bir necha kundan so'ng Guliston shahrida Respublika o'quvchilarining «Umid nihollari – 2009» sport musobaqalari boshlanadi

BIRINCHI QO'NG'IROQ

Sen so'nggi qo'ng'iroqning yuragingga ajib tuyg'ular soluvchi o'zgacha jarangini ilhaq kutib turibsan. Yoz boshlanib, endi mazza qilib dam olaman, degan niyat boshing uzra charx uradi. Ammo ustozingga ikki og'iz shirin so'z aytishni unutmadingmi, aziz ukajon?! Ayni damda Hazrat Nizomiddin Mir Alisher Navoiy bobomizning mashhur satrlarini qayta esga olmoq joiz:

Haq yo'linda kim senga bir harf o'qutmish ranj ila, Aylamak bo'lmas ado aning haqin yuz ganj ila.

Senga ilm bergan, ko'zingga nur ato etgan ustozning o'rgatgan bir harfi haqini yuz ganj ila ado etib bo'lmas ekan. Yuz ganjni esa inson bir umr yig'a olmaydi. Ustoz mehnati ana shunday bebahoki, uni qadrlamoq sen bilan bizning burchimizdir.

Ana, ustozing maktab ostonasidan o'tmoqda. Sen unga peshvoz chiq va minnatdorchiligingni izhor et. Ustozning yuzi quyoshday charaqlashini ko'rib, o'zing ham xursand bo'lasan.

So'nggi qo'ng'iroq!..

Yo'q, u so'nggi qo'ng'iroq emas. U seni mustaqil hayotga, baxtga, ezgulikka, ogohlikka chorlovchi BIRINCHI qo'ng'iroq! Oldinda seni Vatan kutmoqda!

Qadrdon gazetam!

An'anaga ko'ra, gazetamizni o'ziga qadrdon bilgan ijodkorlarni topib, ular bilan hamsuhbat bo'lyapmiz, xotiralarini yozib olyapmiz. Ijodiy faoliyatini aynan mana shu tahririyatda boshlagan taniqli jurnalist, «Mehnat shuhrati» ordeni sovrindori Fayzi SHOHISMOIL quyidagilarni hikoya qildi:

1966-yilning bahori. Hamma zilziladan zarar ko'rgan Toshkentni tiklash bilan band. Biz Toshkent Davlat universiteti jurnalistika bo'limining bitiruvchilirimiz. Zilziladan zarar ko'rgan oilalarni talabalar yotoqxonalariga joylashtirgach, vaqtincha boshpana topish niyatida bolalar va o'smirlar gazetasi tahririyatiga bordik. Safar Barnoyev ikkalamiz o'quvchi yoshlar hayotidan xabar, lavha, she'rlar yozib turganimiz uchun «uchqunchilar» (hozirgi «Tong yulduzi» gazetasi xodimlarini shunday atashardi) huzuriga kirdik.

U yerda Zuhra opa degan ajoyib bir inson ishlardi. Mashinkada matnlarni ko'chirardi. Bu mehribon opaning yordamida tahririyatga yaqin joydan boshpana topdik.

Bir kuni Zuhra opa:

– Sizlarni muharririmiz so'ragan edilar, – deb qoldilar.

Bosh muharrir Suhrob Yo'ldoshev:

– Ijdlaringizni kuzatib yuraman. Ikkalangizda ham bolalar kayfiyati, yosh avlod ruhiyati bor. Agar xo'p desanglar, birga ishlaymiz, – dedi.

– Imtihonlarimiz bor-ku...

– Safar Barnoyev bolalarga yozgan she'rlari bilan ancha tanilib qolgani uchun adabiyot bo'limida ishlaydi. Fayzivoy, siz esa xatlar bo'limini boshqarasiz...

Biz uchun haqiqiy jurnalistlik hayoti ana shunda boshlandi. Har kuni yuzlab xat olardik. Biri sinfdoshini maqtab yozsa, biri ta'tilning kamligidan nolirdi. Qashqadaryolik bir o'quvchi qizimiz: «Qo'shnimiz Manzuralarning mushugi go'shtimizni o'g'irlab ketibdi. Shuni bir tanqid qilib, adabini beringlar», deb yozgan edi.

Men ham o'shanda ana shunday yosh muxbirning kayfiyatidan kelib chiqib:

**Ura! Arg'imchoq solib,
Turnalar uchib qoldi.
Shamolga minib olib,
Bulutlar ko'chib qoldi.**

**Goho oftob charaqlar,
Goh yog'ib chaqar chaqin.
Ko'karib qoldi bog'lar,
Demak, kanikul yaqin...**

deb yozgan edi.

Keyinchalik gazetamizga Erkin Xo'jayev, Rizvon Safarova, Habib Sa'dullayev, Sulaymon Rahmon, Cho'lpon Ergash, Barot Isroil, Sulton Jabbor kabi ijodkorlar keldi. O'smirlar gazetasi qariyb yuz ming nusxada bosilardi. Biz yosh jurnalistlarning eng romantik davrimiz edi. Viloyatlarga chiqar, o'quvchilar haqida lavhalar yozardik. O'zimiz ham bolalar hayoti bilan yashardik.

Tahririyatimiz jamoasi ko'plab tadbirlar o'tkazar, yangi tashabbuslar bilan chiqar, o'quvchi yoshlarni

Sodiqova singari yozuvchi va shoirlar qalamlarini o'quvchi yoshlar gazetasida charxlagan edilar.

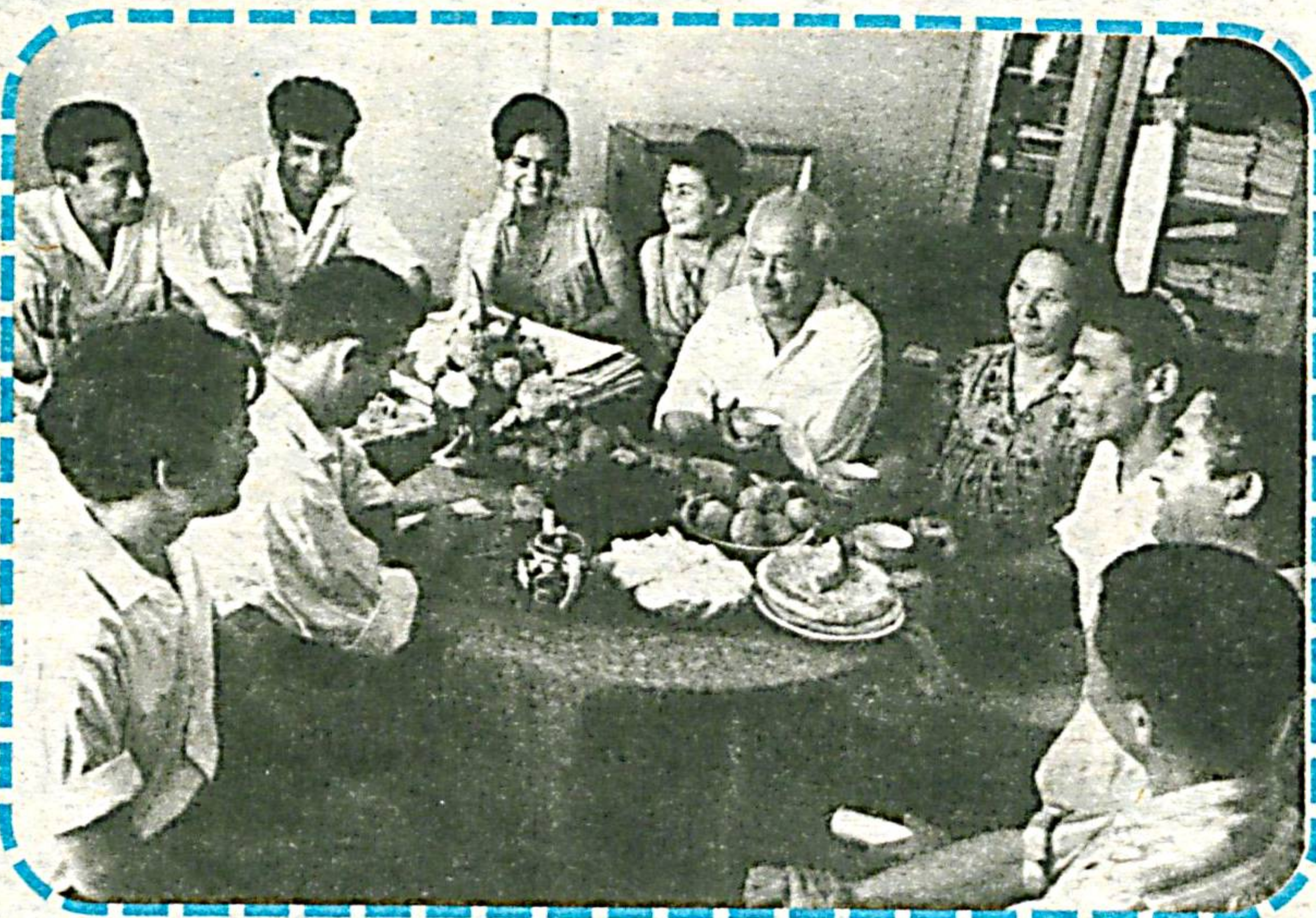
Shuni ham ta'kidlash kerakki, respublikamizning ko'pgina ijodkorlari, jurnalistlari «uchqunchilar» tahririyatida toblangan, turli gazeta, jurnal, radio va televideniye uchirma bo'lgan edilar. Jumladan, O'ktam Usmonov, Tohir Malik, Habib Sa'dullo, Safar Barnoyev, Erkin Malikov, Usmon Yusupov, Abdusaid Ko'chimov, Talaboy Nazirov o'quvchi-yoshlar gazetasining qaldirg'ochlari edilar. Men ham ana shu sevimli gazetaning ijodiy qozonida «qaynaganman». Suhrob Yo'ldoshev, Razzoq Abdurashidov, Abduvohid Mullamuhammedov singari ustozlar bag'rida temir qanot bo'lganman. Keyinchalik Respublikamizning markaziy gazetasi «O'zbekiston ovozi»ga o'tib ishlayotganimda ham, radioda, «Adolat», «Ishonch»

GAZETANING IJODIY QOZONIDA «QAYNAGANMAN»

O'zbekistonimiz ravnaqi uchun kurashga safarbar etardi. «O'lkamizni daraxtlarga burkaymiz» shiori bilan chiqqanimiz, turli qishloqlarga reydlar uyushtirganimiz esimda. O'quvchi yoshlar guruhlar ariq bo'ylariga, ko'cha yoqalariga, sayhon yerlarga turli nihollar o'tqazar, keyin ularni qo'riqlardilar. Gazetamiz bunday sa'y-harakatlarni keng yoritir, yaxshi yutuqlarga erishganlarni rag'batlantirardi.

Rasmlar tanlovi, shaxmat musobaqalari o'tkazilar, g'oliblar gazetamizning «Faxriy yorliq»lari, qimmatbaho buyumlar bilan mukofotlanardi. Ana shunday mukofotlarni g'oliblarga topshirish uchun Samarqand, Qashqadaryo viloyatlariga borganman.

Gazeta tahririyati qoshida yosh ijodkorlar to'garagi muntazam ishlab turardi. Quddus Muhammadiy, Po'lat Mo'min, Tolib Yo'ldosh, Quddrat Hikmat, Hakim Nazir va boshqalar to'garak a'zolari huzuriga mehmon bo'lib kelar, yoshlar bilan suhbatlar o'tkazar, ularning ijodi bilan tanishib, maslahatlar berardilar. Ana shu to'garak mashg'ulotida taniqli yozuvchi Abdulla Qahhor bilan uchrashuvimiz, ayniqsa, maroqli bo'lgan. Adibning adabiyot, ijod haqidagi fikrlari, so'z qadri va uni o'rni ishlatilish to'g'risidagi maslahatlari havaskor ijodkorlar qalbida chuqur taassurot qoldirdi. Ana shu to'garak a'zolari saflaridan yetishib chiqqan Xurshid Do'stmuhammad, Erkin Usmonov, Rustam Obid, Rahima

16-avgust 1967-yil. Taniqli yozuvchi Abdulla Qahhor tahririyat mehmoni. (Arxiv)

gazetalarida xizmat qilganimda ham «Tong yulduzi»dan mehr uzolmadim. Bolalarga bag'ishlab yozilgan, kitoblardan o'rin olgan va qo'shiq bo'lib yangragan ko'pgina she'rlarim qadrdon gazetam sahifalaridan hayotga yo'llanma oldilar.

Bugun sakson yoshini nishonlayotgan, lekin hamon millionlab o'smirlarning sevimli gazetasi bo'lgan «Tong yulduzi»ning yanada yorqinroq porlashini kelajak egalarning yo'lini hamisha yoritib turishini tilayman.

FERUZA yozib oldi

O'zbekiston botanik olimlarining sardori, biologiya fanlari doktori, professor, O'zbekiston Respublikasi fan arbobi O'ktam Pratorovich Pratorovni o'quvchilarga tanishtirib o'tirishning hojati bo'lmas kerak. Negaki, O'ktam aka boshchiligidagi yozilgan darslik kirib bormagan xonadon, uni o'qimagan nafaqat o'zbek, balki rus, qozoq, turkman, tojik, qoraqalpoq o'quvchisi kam deb o'ylayman.

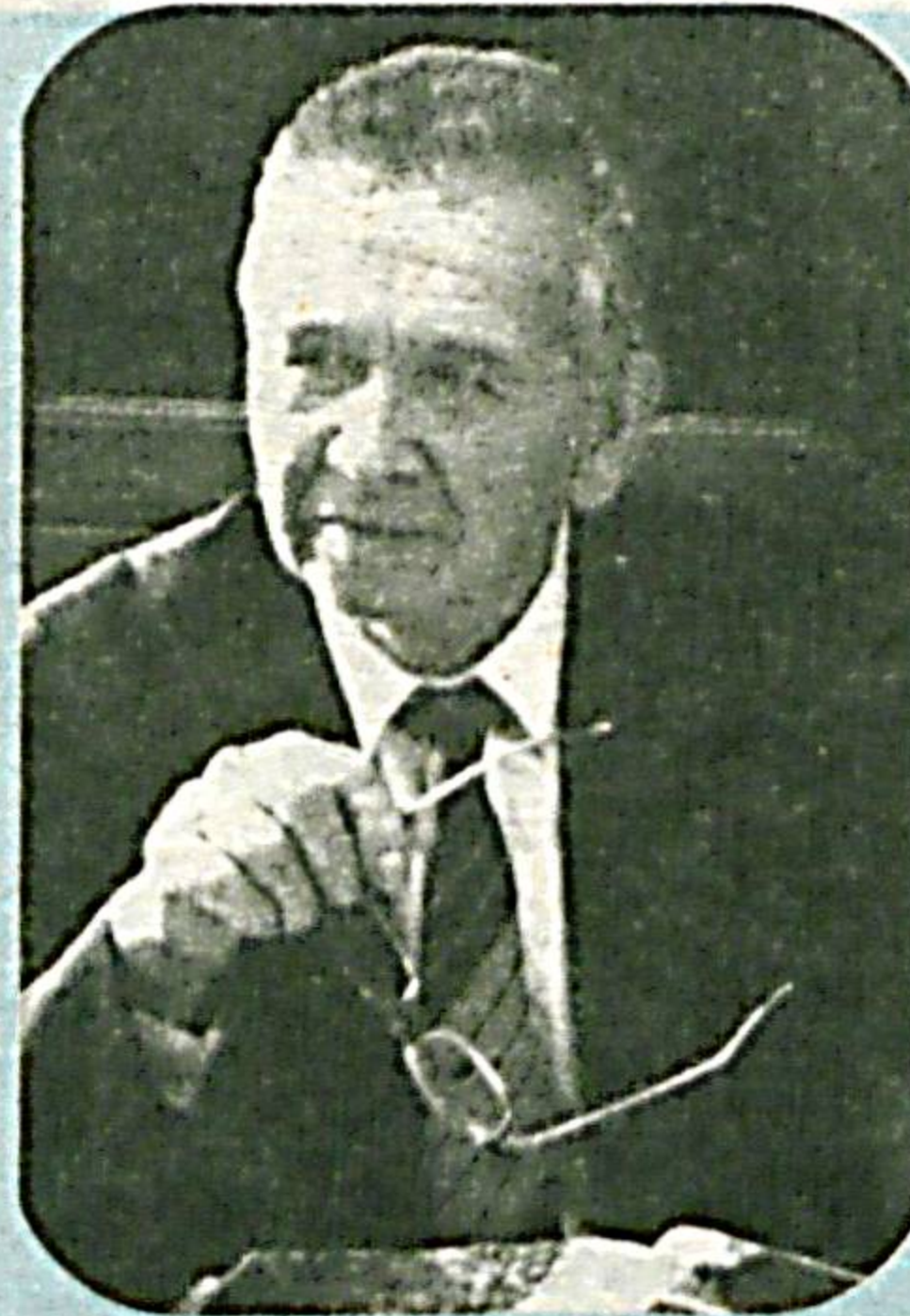
Bu qanday darsliklar ekanligi yodingizga tushgandir?! Ha, topdingiz. Bu o'sha, sizni tabiatdagi o'simliklarga oshno etgan, murg'ak qalbingizda ularga mehr uyg'otib, do'stlashtirgan hamda sir-sinoatlarini o'rganishga yordam bergan darslik «Botanika»dir. O'ktam Pratorov bu yil 75 yoshga kirdi. Shu munosabat bilan atoqli olimni suhbatga chorladik.

– O'ktam aka, tabiatda o'simliklar o'smaydigan joyni topish qiyin. Men gohida ularning sabrdoshiga, kuchiga qoyil qolaman. Bunday deysiz boisi, ular tosh ustida ham, betonni yorib ham o'saveradi. Keling, mana shunday g'aroyib kuchga ega bo'lgan o'simliklar olami haqida suhbatimizni boshlasak.

– Ma'lumki, o'simliklarning yer yuzida paydo bo'lishi jarayoni juda uzoqlarga borib taqaladi. O'simliklar haqidagi dastlabki ma'lumotlarni Aristotel va uning shogirdi Teofrastning yozma asarlarida uchratish mumkin. Teofrast birinchi bo'lib o'simliklarning hayotini, shakllarini tavsiflab bergan. U botanikaning otasi hisoblanadi. O'simliklarni o'rganilish tarixiga bobokalonlarimiz Abu

Rayhon Beruniy, Ibn Sino, Zahiriddin Bobur ham katta hissa qo'shishgan.

Ona tabiatni o'simliklar olamisiz tasavvur etish juda qiyin. O'simliklar yer yuzida yashayotgan jamiki jonzotlarni, birinchi navbatda, kishilarning xalokori desak, hech bir mubolag'a bo'lmaydi. So'zimizning isboti uchun birgina misol keltirib o'taman: bir gektar yerga ekilgan daraxt bir soat davomida atmosferadagi 8 kg.

O'SIMLIKLAR BILIMDONI

karbonat angidrid gazini yutadi. Shuncha karbonat angidrid gazini 200 ta odam nafas olganda chiqaradi. Ko'ryapsizmi, birgina daraxtning har kuni, har soatda bajarayotgan oddiy ishini.

– **Tabiatda o'sadigan, odamlarning xalokori hisoblangan ayrim o'simliklarni begona o't deyish adolatdan bo'lmas kerak?**

– Aslini olganda, tabiatda begona o'simliklarning o'zi yo'q. Faqat uni madaniy o'simliklar orasida o'sishi begonaligidir. Ilon zahri o'z o'rnida ishlatilganida, shifobaxsh bo'lganidek har qanday zaharli o'simlik ham

o'z o'rnida foydadan holi emas. Bugungi kunda yer yuzida zaharli o'simliklarning 10.000 ga yaqin turi ma'lum. Dorivor o'simliklarning 12000 dan ko'proq turi bor. Masalan, dorivor o'simliklardan o'quvchilarning yaxshi tanish bo'lgan na'matakni olaylik. Uning mevasi tarkibida inson salomatligi uchun juda zarur bo'lgan S vitamini (18 foizgacha) bor. O'rtacha yoshdagi odamning S vitaminiga bo'lgan ehtiyoji uchun na'matakning 10-15 ta mevasini ichish kifoyadir. Ammo haddan tashqari ko'p ichilsa, dorivor o'simlik ham zararli bo'lib qolishi hech gap emas.

– **Yaqinda bir jurnalda yirtqich o'simliklar haqida o'qib qoldim. Bu o'simlik turli xil hasharotlarni, hatto baqani ham ushlab olib, hazm qilib yuborar ekan.**

– Ana shunday yirtqich o'simliklardan biri Avstraliyada o'suvchi gigant biblisdir. Eng qizig'i, uning yopiluvchi barglari ham, ko'zacha qopqonlari ham yo'q. Past bo'lyli bu butaning (bo'yi 50 sm.) barglari ingichka va uzun. Barglarda 300 ming donagacha o'ta yopishqoq tuklari bo'ladi. Gigant biblis ana shu tuklari yordamida turli xil hasharotlar, shilliqqurtlar va hatto kichik quyonchalarni ham ushlab oladi va barglari yordamida o'ljani hazm qiladi. Yer sharida bunday o'simliklar juda ko'p.

– **Ba'zi o'simliklarning «yig'lashi»ga nima deysiz?**

– Tropik o'lkalarda yomg'irli sezalpiya degan o'simlik o'sadi. U barglari orqali savollar shunchalik shiddat bilan suv tomchilarini ajratadiki, xuddi daraxtdan yomg'ir yog'ayotgandek tuyuladi. Mahalliy aholi bu o'simlikni «yig'loqi daraxt» deb atashi shundan.

– **O'simliklarni parvarishlashda ular bilan suhbatlashish, suhbat chog'ida ularni maqtash yaxshi samara beradi, deb eshitganman. Bundan tashqari, musiqa ham o'simliklarga ta'sir ko'rsatadimi?**

– Albatta. Bu haqda hayotda juda misollar ko'p. Daraxtlar

Tengdoshlaring ijodi

NIYAT

Xayr, ona maktab, mehribon dargoh,
Muqaddas darvozung bizga sajdagoh.
Qaylarda bo'lmayin, o'zing bo'lgoh,
Xayr, ona maktab, mehribon dargoh.
Oh, ona zaminim, tabarruk tuproq,
O'rik butog'ida titraydi yaproq.
Hayotim yakuni bo'lmagin biroq,
Mag'rur jaranglagin, so'nggi qo'ng'iroq,
Hali qarshimizda ne-ne davonlar,
Sinov deb atalmish zo'r imtihonlar.
Aylanib kelsa ham qancha zamonlar,
Mag'rur jaranglayver, so'nggi qo'ng'iroq.
Qancha o'g'il-qizing qilmoqda parvoz,
Ona O'zbekiston aylanin e'zoz.
Senga oq yo'l tilay, qo'lda nazmiy soz,
Xayr, ona maktab, mehribon dargoh,
Mag'rur jaranglayver, so'nggi qo'ng'iroq.

Ma'rifat BAQOYEVA,

Buxoro viloyati, G'ijduvon tumanidagi
2-o'quvchilar ijodiyot markazi «Yosh
qalamkashlar» to'garagi rahbari

O'ZBEKISTON

Olamda tengi yo'q yurt,
Buni doim yodda tut.
El aro mashhur bo'lgan,
Bag'ri gullarga to'lgan.

Shu yurt uchun bo'l posbon,
Cho'llarni ayla bo'ston.
Mehrin dilingda saqla,
Bergan non, tuzin oqla!

Ellar yashaydi shodon,
Nomi hur O'zbekiston!

Shohjahon DAVLATOV,
Qashqadaryo viloyati, Kasbi tumanidagi
G'afur G'ulom nomli maktabning 6-sinf
o'quvchisi

GUL

Atirgulga, rayhonga
Rahmim kelar.
Odamlarga gohida
Qahrim kelar.

Ko'rmaydimu ko'zlari,
Ko'ngli to'lmasmu?
Shu gullarni uzmasdan
Hidlab bo'lmasmu?

Madinabonu SAIDOVA,
Toshkent viloyati, Angren shahridagi
73-maxsus internatning
3-sinf o'quvchisi

MEN SHOIRA
BO'LAMAN

Shodiya mening ismim,
Unga munosib jismim.
Hamisha to'kis baxtim,
Shoira bo'lish ahdim.

Orzularga yetishish-chun,
Izlanaman men har kun.
Intilganga tole yor,
Degan gapda ma'no bor.

Shohida ISROILOVA,
Toshkent viloyati, Quyichirchiq tumanidagi
25-umumta'lim maktabining
6-«V» sinf o'quvchisi

OYMOMA

Osmon bag'rida turib
Kulib zimdan qaraydi.
Orzulardan so'zlasam,
Menga omad tilaydi.

Oymomajon, oymoma,
Meni bir do'st saylagin.
Tunda yerni yoritib,
Sen nurafshon aylagin.

Sabina SHODIYEVA,
Qashqadaryo viloyati, Kasbi
tumanidagi
31-maktabning 9-sinf o'quvchisi

MAJNUNTOL

Kelinchak misoli boshingni egib,
O'y surib turasan ma'yus majnuntol.
Balki sen Laylisan, hajringda yonib,
Devona bo'lgandir o'sha Majnun, tol?!
Mahzun qomatingni tutib ohista,
Suvdagi aksingga bir bora boqqin.
Bahor bezantirmish butun borliqni,
Uzun sochlaringga zarpopuk taqqin.
Sho'x-sho'x qo'shiq kuylab ariq suvlari,
Zumrad barglaringni shamol o'ynasin.
Osmonning zarkokil, qizi quyoshxon,
O'tli salomlarin senga yo'llasin.
Bilmadim, ne uchun g'amginsan buncha,
O'ychan nigohlaring qalbimni o'rtar.
Zavqlanib yashashga haqqing bor axir,
Majnuntol, bir nafas boshingni ko'tar.

Lobar G'ANIYEVA,
Qashqadaryo viloyati, Shahrisabz tumanidagi
48-umumta'lim maktabining 11-sinf
o'quvchisi

jonli mavjudot. Ular ham yashaydi va nobud bo'ladi. O'zingiz parvarish qilayotgan daraxtni har kuni maqtab tursangiz, u barq urib o'sadi, rivojlanadi. Yomonlasangiz, kundan-kunga sarg'ayib, so'la boshlaydi. Musiqa tovushiga kelsak, amerikalik olim Dan Karlson pomidor o'simligiga Bax va qadimgi hind musiqalari ijobiy, rok va do'mbiralarning uzluksiz sadosi esa salbiy ta'sir ko'rsatishini amalda isbotlab bergan.

O'ktam aka, ko'kartirilgan niholning qurib qolishi yomon. Buni sababini bilish o'quvchilarimizga ham qiziq deb o'ylayman.

Ma'lumki, o'simlik hujayralardan iborat. Ana shu hujayrada ma'lum miqdorda shakar (uglevodlar) to'planadi. Ana shu shakar hujayraning muzlashiga yo'l qo'ymaydi. Madaniy o'simliklar mo'l hosil bergan vaqtda sovuqqa uncha bardosh berolmay qoladi. Sababi, oziq modda, ya'ni shakar mevalarning yetilishiga sarflanib ketadi-da. Bundan tashqari, kuz mavsumida mevali daraxtlarni noto'g'ri butash, tanasini o'rab qo'yimaslik ham bunga sabab bo'ladi. Shuning uchun ham hovli, ko'cha va maktablardagi mevali daraxtlarni to'g'ri parvarishlashga, ularga o'z vaqtida ozuqa moddalar berishga alohida ahamiyat berish zarur.

Haqiqatan ham o'simliklarni asrab-avaylash, ularni ko'paytirish, yashil bog'lar barpo etish (hovlida, ko'chada, maktabda) har birimizning qo'limizdan keladi. Qalbingizdagi yashil o'simliklarga bo'lgan mehr Sizni shu ezgu ishga o'z hissangizni qo'shishingizga ishonaman.

Bahrom AKBAROV

O'quvchilarning o'simliklar olamiga
oid bilimlarini sinash maqsadida test
savollarini e'lon qilib boramiz.
G'oliblarni sirli sovg'alar kutmoqda.

TEST

1. Qaysi qatorda dorivor o'simliklarning
nomi to'g'ri ko'rsatilgan?

- A) kiyiko't, marmarak, sebarga;
- B) qoraqobiq, yantoq, izen;
- D) zubtutum, qoraqobiq, marmarak;
- E) isiriq, yantoq, shuvoq;
- F) isiriq, zubtutum, na'matak, shumtol.

2. Hasharotxo'r o'simliklar nomi qaysi
qatorda to'g'ri ko'rsatilgan?

- A) suv qaroqchisi, qopqoqli hasharotxo'r, drosera;
- B) Kaliforniya darlingitoni, perentes;
- D) Drosera, quyonsuyak, kirpio't;
- E) A va V javobi to'g'ri;
- F) suv qaroqchisi, quyonsuyak, perentes.

BOLALARNI
ASRANG!

Olov – tilsiz yov. Birozgina beparvo qoldingizmi, u sizga qarshi hujumga o'tadi. Umr bo'yi yig'ib tergan, peshona teri bilan to'plagan mol-mulkingiz, uy-joyingiz, hattoki hayotingizga ham xavf soladi. Shunday ekan, bu yovga qarshi birgalikda kurash olib borishimiz lozim.

Targ'ibot va tushuntirish ishlarini, avvalo oiladan, maktabgacha tarbiya muassasalaridan boshlamog'imiz lozim. Bolalar ongida yong'in keltirib chiqaruvchi oqibatlar haqida juda erta tasavvur uyg'otish muhim ahamiyatga ega. Zero, yoshligidan o'rgatilgan bilim va ko'nikmalar ularni doim hushyorlikka undaydi. Shu maqsadda o'tkazilgan tadbirlardan biri yaqinda Yakkasaroy tumanidagi 300-maktabgacha ta'lim muassasasida bo'lib o'tdi. YOXB xodimlari ishtirokida, ko'rgazmali qurollar asosida o'tkazilgan uchrashuv kichkintoylarda katta taassurot qoldirdi.

Ota-onalardan, kattalardan bolalardan ogoh bo'lishni, ularning «tilsiz yov» bilan o'ynashlariga yo'l qo'yimasliklarni so'rardik. Toki, kelajagimiz bo'lgan bolalar xavfsizligi ta'minlansin.

Faxritdin ARIPBAYEV,
Yakkasaroy TIIB inspektori

2009-YIL-QISHLOQ TARAQQIYOTI
VA FAROVONLIGI YILI

Har kimning tug'ilib o'sgan joyi bo'lakcha. Mening «Yorqin»im ham eng go'zal qishloqlardan.

Qishlog'imda 2 ta umumta'lim maktabi, 1 ta kasb-hunar kolleji bor: Bu fayzli qishloqda 8,3 mingga yaqin aholi yashaydi. Qishlog'imning odamlari bir-biridan mehribon.

Alisher Navoiy nomidagi 2-umumta'lim maktabimizda barcha sharoitlar yaratilgan. Iste'dodli, qo'li gul o'quvchilar e'tiborda.

YAXSHI INSONLAR
QURSHOVIDA

Keksalarimiz qishlog'imiz obodonchiligiga alohida nazar solishadi. Ular «Oilam», «Mahallam», «Qishlog'im», «Shahrim» mavzularida biz yoshlar bilan suhbatlar uyushtiradilar.

Biz yoshlar esa shirinso'z, maslahatgo'y, mo'tabar insonlar qurshovida ekanligimizdan faxrlanamiz.

Sitora ALXIYEVA,

Jizzax viloyati, Zafarobod tumanidagi

Navoiy nomli maktabning 8-«B» sinf o'quvchisi

«Qishlog'im – qalb ardog'im» tanloviga

DURDONALAR
VODIYSI

Tomadurgadik qishlog'ining tarixi uzoq yillarga borib taqaladi. Qishlog'imiz Xonqa tumanining kunchiqar tomonida joylashgan. Qibla tomonidan Polvon, orqa tomonidan Shovot kanali oqib o'tadi. 2,5 ming gektardan ko'proq yer maydoniga ega. Tomadurgadik qishlog'i 3 elatga bo'linadi.

Ilgari To'pchi qishlog'i deb atalgan. Qariyalarning aytishlaricha, Xiva xoni askarlari dushmanga mudofaa sifatida yerga to'p o'rnatishgan. Natijada qishloqning «To'pchi» nomi kelib chiqqan.

Xalq rivoyatlariga ko'ra, «Durvadik» yoki «Durgadik» so'zining ma'nosi – «durlar», «durdonalar vodiysi», deyiladi.

Bugungi kunda o'ndan ziyod madaniy-maishiy muassasalar, «O'zbekiston» jamoa xo'jaligi joylashgan. Tibbiy xizmat ko'rsatish muassasasi, katta oziq-ovqat do'koni, sartaroshxonalar, etikdo'zlik kabi maishiy xizmat shahobchalari faoliyat ko'rsatmoqda. Men shu go'zal, farovon qishloqda yashayotganimdan chin dildan xursandman.

Sabohat OCHILOVA,

Xorazm viloyati, Xonqa tumanidagi

33-maktab o'quvchisi

mo'lligi qanday yaxshi! Ammo biz ularni tanovul qilishda ehtiyot choralariga rioya qilayapmizmi? Yuqoridagidek holatlar biz bilan ham ro'y berib qolmasmikin? Bunday savollar ko'pchilikni qiziqtirishi bois Toshkent tibbiyot akademiyasi qoshidagi 3-klinikaning endoskopiya bo'limi jarrohi, tibbiyot fanlari nomzodi, oliy toifali

– Iloji boricha tig' tekkizmay olishga harakat qilamiz. Hozir tibbiyot juda rivojlangan. Maxsus moslamalar yordamida chiqarib olishga urinamiz. Iloji bo'lmaganda, jarrohlik usuli qo'llaniladi.

– Asosan shunday buyumlarni yutib yuborish hollari qaysi yoshdagi odamlarda ko'proq uchraydi?

– Endi tetapoya qilayotgan bolalarda ko'proq uchraydi. Ular duch kelgan narsani og'izga solishlari tabiiy hol. Shuning uchun ularga doimo ko'z-quloq bo'lib turish kerak.

narsa uni yanayam ichkari kirishiga sabab bo'ladi-ku. Menimcha, bu holda mutaxassisga murojaat qilinsa, yaxshi bo'ladi.

– Eshitimizcha, bir o'spirin oshqozonidan birato'la to'rtta choy qoshiq va yelim ruchkani tig' tekkizmay olishga muvaffaq bo'libsiz.

– Ha, bu voqea ish faoliyatimda bugungi kungacha uchramagan hodisa bo'ldi. Qandaydir yo'llar bilan o'spirin oshqozoniga tushib qolgan qoshiqlar bir-birining ustiga xuddi ataylab taxlab qo'yilgandek joylashgandi. Shu tufayli ularni chiqarib olish ancha qiyin bo'ldi. Ruchkani esa qiyinchiliksiz chiqarib oldik.

– Kishi organizmiga tushgan jismlar asorat qoldirmasligi ham mumkinmi?

– Unday deb bo'lmaydi. Har qanday yot jismga qarshi inson tanasida o'ziga xos qarshi kurash jarayoni bo'lib o'tadi. Jismni parchalashga harakat bo'ladi. Agar bu hol ro'y bermasa, kishining isitmasi ko'tarilib, kasallik o'zini namoyon qila boshlaydi.

– O'quvchilarimizga qanday maslahatlar bergan bo'ladingiz?

– Ovqatlanish chog'ida chalg'imaslik, yon-atrofdagilar bilan hazillashmaslik, e'tiborli bo'lish kerak. Har bir inson bir yilda bir bor mutaxassislar ko'rigidan o'tib tursa, maqsadga muvofiq bo'lar edi.

– Samimiy suhbatigiz uchun tashakkur.

Yusuf FAYZULLO

JARROHLIK SO'NGGI
CHORA...MI?

Bugun Adhamning tug'ilgan kuni. O'rtoqlarini uyga taklif qilgan. Do'sti Shavkat bilan ertalabdanoq bozorga o'tlanishdi. Rastalar oralab turli xil meva-chevalar xarid qilishdi. Ortga qaytishar ekan, Adhamning ko'zi rastalarni to'ldirib, yaltirab turgan shaftolilarga tushdi. O'rtog'ini o'sha tomonga boshladi.

– Yur, shaftoliyam olaylik. Oyim bilan dadam yaxshi ko'rishadi.

Ikki o'rtoq shaftolilar sotilayotgan tomonga burilishdi. Adhamni u tog'oradan bunisiga o'tib, shaftolini og'ziga solib tanlayverishi Shavkatning jahlini chiqardi va do'stining yelkasiga qoqdi:

– Olsang ol, qo'llarim tolib ketdi...

Shu payt Adhamning tomog'idan «G'iyq» etgan tovush eshitildi. Avvaliga rastaga suyanib qoldi. Keyin esa o'qchiy boshladi. Bir zumda hammayoq to'polon bo'lib ketdi. Birov suvga chopgan, birov baqirgan. Yaxshiyam o'sha yerdagi sotuvchi yigitlardan biri ziyrakkina ekan. Ranglari oqarib, ko'zlari ola-kula bo'lib ketgan Adhamni dast ko'tarib bir silkitgan edi, tomog'idan shaftoli danagi otilib chiqdi...

O'lkamizda yoz mavsumi yaqinlashib qoldi. Turli xil noz-ne'matlar pishib, dasturxonimiz to'lib bormoqda. Mevalar

shifokor Abdulaziz aka Pirimqulovni suhbatga chorladik. U kishi esa suhbatdan oldin javondagi kolleksiyalarini bizga

namoyish etdilar. Turli xil to'g'nog'ichlar, tangalar, ninalar, danaklar, iplar, lavr yaprog'i, zo'ldirlar, ruchkalar, choy qoshiqlar... Ochig'i, hayratdan lol qoldik.

– Abdulaziz aka, nahotki shular inson oshqozonidan olingan bo'lsa, ishonging kelmaydi.

– Ko'rib turganlaringiz, «boyligim»ning yarmisi. O'n besh yillik ish jarayonimda turli tasodiflar tufayli inson organizmiga tushib qolgan ko'plab yot buyumlarni olishimga to'g'ri kelgan.

– Ular jarrohlik yo'li bilan olinadimi?

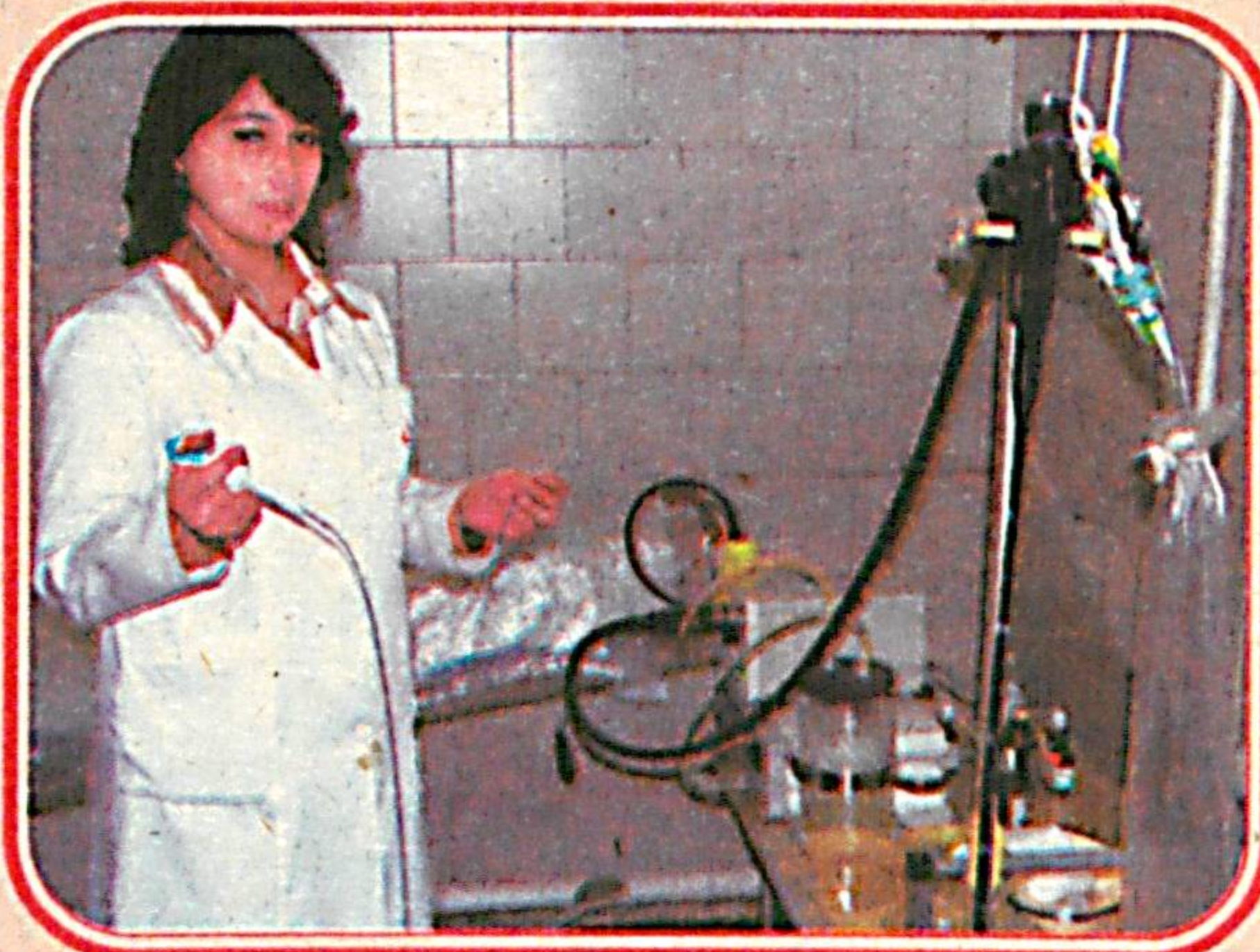
– Kattalarda ham uchrab turadimi?

– Albatta, 15-25 yoshlardagi o'smir va yigitlar ham ko'p murojaat qilishadi. Bir-biri bilan bahs boylashib, har xil jismlarni yutadigan ham yurtlarimiz ham uchrab turadi. Hattoki nafaqadagi kishilarda ham bu ahvol kuzatiladi.

Bunday holdan hech kim muhofaza qilinmagan.

– Ba'zan baliq qiltanog'i ichimizga ketib qolganda, non yeb yubor, tozalab ketadi, deyishadi. Shu to'g'rimi?

– Bu holatni to'g'ri deyolmayman. Balki foydasi bo'lar. Ammo qiltanoq ichak yo'lga sanchilib qolgan bo'lsa-chi? Qattiq

Avvallari tahririyatimizga kelayotgan xat va xabarlarning aksariyati o'quvchilardan bo'lardi. Ushbu ruku e'lon qilingandan buyon ustozlarimizdan ham ko'plab maktublar kelayotgani quvonarli holdir. Ular maktablaridagi ijobiy o'zgarishlar, shogirdlari qo'lga kiritayotgan yutuqlar haqida yozibgina qolmay, yangi-yangi taklif va mulohazalar bilan chiqishayotgani ayni muddao bo'lyapti.

BILAG'ONLAR TANLOVINI O'TKAZSAK...

Yaqinda Namangan viloyati, Namangan tumanidagi 37-maktabning oliy toifali tasviriy san'at fani o'qituvchisi Valijon Abdullayev gazetamiz bilan bevosita hamkorlik qilish taklifini bildirib, quyidagi mazmunda maktub yo'lladilar:

– Mana, o'quvchilarning yozgi ta'til kunlari ham boshlandi. Ijrozingiz bilan gazetangiz orqali bir tanlov e'lon qilsak. Hamkasblarim, shogirdlarim bilan birgalikda tuzgan boshqotirmalarimizni sahifalaringizda e'lon qilsangiz. Javoblarni esa bizning manzilimizga yo'llashsa. Mustaqilligimiz bayrami arafasida g'oliblarni aniqlab, quyidagi sovrinlar bilan taqdirlasak:

1-o'ringa – radiopleyer;

2-o'ringa – badiiy adabiyotlar;

3-o'ringa – fotoalbom va 2 ta rag'batlantiruvchi mukofot.

Boshqotirma yechishga qiziquvchilar javoblarini quyidagi manzilga yuborishlarini so'raymiz;

Namangan viloyati, Namangan tumani, 37-maktab. «Tasvirli bilimdonlik» to'garagi rahbari Valijon ABDULLAYEVga.

«O'ZBEKISTONIM» BOSHQOTIRMASI

Tashqi shaklda: 1. Buyuk musavvir... Behzod. 2. Gullar shahri. 3. Faxriylar jamg'armasi. 4. Estrada guruhi. 5. Tovlanuvchan mato. 6. A.Temurga berilgan unvon. 7. Qadimiy va navqiron ayyom. 8. Taqinchoq.

Ichki shaklda: 9. Istiqlol, hurlik. 10. Navoiydagi shahar. 11. Suvoqchi quroli. 12. Bulbul. 13. Mato nomi. 14. Sayqal shahar. 15. Oqil. 16. Toshkent viloyatidagi tuman. 17. Yorug', charog'on. 18. Jimjimador gul soluvchi amaliy san'at turi. 19. Uzun navi yoki Samarqanddagi tuman. 20. Meva. 21. Olxo'ri turi. 22. Guruch navi yoki shahar. 23. Ayollar jurnali. 24. Ofarin. 25. Sholi oqlovchi moslama. 26. «O'tkan kunlar»dagi obraz. 27. Bog' egasi. 28. Buyum qiymati. 29. Taxtadan yasalgan ro'zg'or buyumi. 30. Navoiy hokimlik qilgan viloyat. 31. Orom.

Tuzuvchilar:

Valijon ABDULLAYEV, o'qituvchi,
Nozima NAJMIDDINOVA,
8-«A» sinf o'quvchisi

ONAMNING HAM USTOZI

Dunyoda shunday insonlar borki, butun hayotini biror kasbga bag'ishlab, baxt-u kamolini o'z mehnatlari orqasidan topadilar. Umrining ellik yilini kashtachilikka bag'ishlagan Sharifaxon aya Qurbonova ana shunday insonlardan biri edilar. Hozirda onaxon oramizda yo'qlar. Lekin ulardan milliy kashtachilikning nozik sirlarini o'rgangan yuzlab shogirdlari ishlarini davom ettirib kelishyapti. Chunki onaxon Toshkent shahar bolalar ijodiyoti markazi qoshidagi «Milliy kashtachilik» to'garagiga rahbarlik qilganlar. Ana shunday shogirdlaridan biri Nargiza Boboyeva bugungi kunda ular boshqargan to'garakka rahbarlik qilib kelyapti.

Nargizaxon ustozlarini xotirlab, quyidagilarni gapirib berdilar:

– Ustozim Sharifa opa onajonim Xolisa Hamroyevaga ham ustozlik qilganlar. 10 yoshli chog'imda onam qo'lmdan yetaklab, ustozim huzuriga olib kelgandilar. Shu-shu kashtachilik san'atining sirli olami meni o'ziga maftun qilgan.

Opaning izdoshlaridan yana biri – Toshkent shahridagi 69-maktabning 8-«B» sinf o'quvchisi Sharofat Sulaymonbekova tasviriy san'at haftaligi doirasida o'tkazilgan «Kamalak – 2009» milliy an'analar va zamonaviylik festivalida faxrli 3-o'rinni egallab, bronza medaliga sazovor bo'ldi. Maktab qoshidagi to'garak a'zolaridan 7-«B» sinf o'quvchilari Mahliyo Boboqulova, Shahnoza Nurmatova, 5-«B» sinf o'quvchisi Dinara Boboyeva, 3-«B» sinf o'quvchisi Aziza Boboyeva tanlovda faol ishtirok etib, «Faxriy yorliq» bilan taqdirlandilar.

O'quvchilari yutuqlaridan ko'ksi tog'dek sarbaland Nargiza Bozorova faxr bilan shunday deydi: «Kun kelib, Sharifa ayaning izdoshlari bo'lmish «Milliy kashtachilik» to'garagi a'zolari ham ustoz ishlarini avlodlarga yetkazuvchi o'z kasbining fidoyilari bo'lib kamol topishadi».

Darhaqiqat, yaxshilar nomi hech vaqt o'chmaydi. Chunki ular xotirasini qalb to'rida mangu asrovchi shogirdlari, izdoshlari bor.

Nargiza BOBOYEVA,
poytaxtdagi 69-maktabning
ona tili va adabiyot fani o'qituvchisi

POSHXURTLIK JAJJI MUSAVVIR

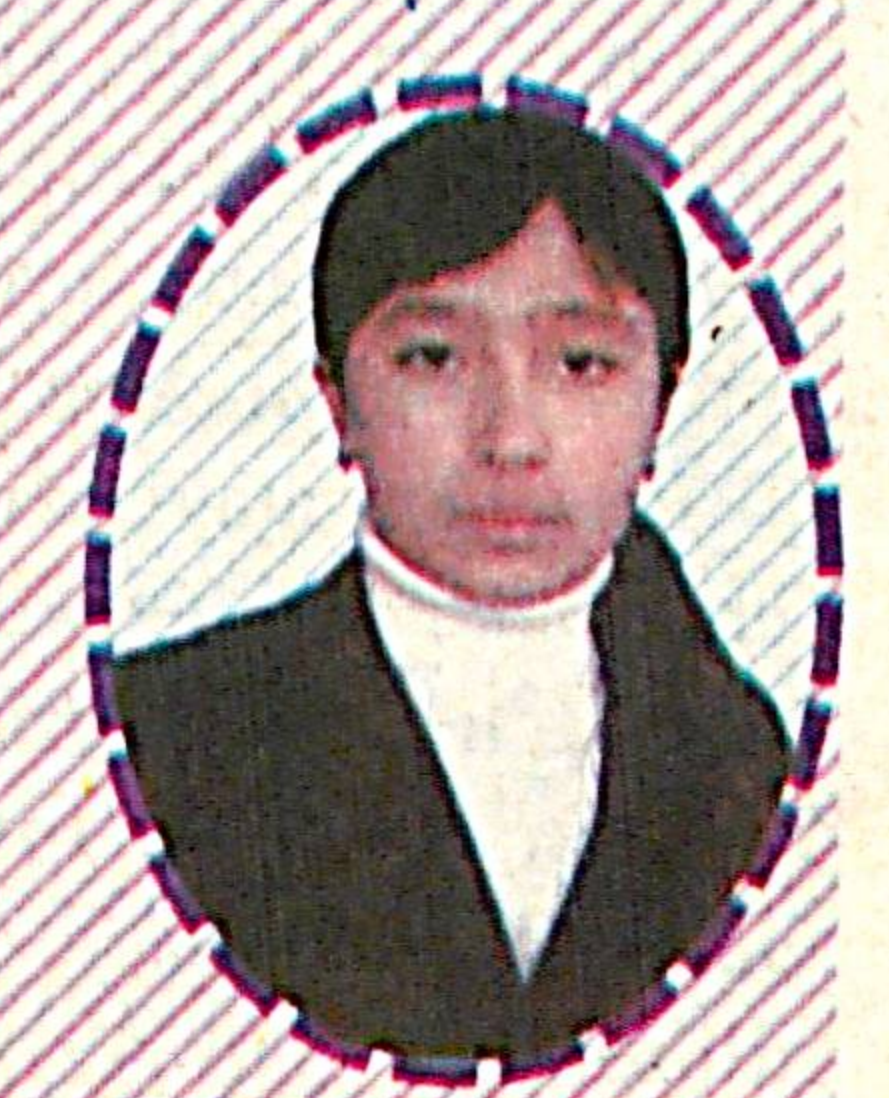
Kelajakka ishonch bilan boqayotgan suratdagi qizaloqning ismi Dinora Ko'chiyeva. Uni poshxurtlik jajji musavvir ham deyishadi. Boisi, bu jajjigina qizaloq katta ishlarga qo'l urib, san'atning portret, manzara, natyurmort janrida ijod qilib kelyapti. Tug'ma iste'dod egasi bo'lmish Dinora haqida uning sinf rahbari Zebunniso Saidova to'lqinlanib, quyidagilarni yozib yuboribdi:

– Dinora yosh bo'lishiga qaramay, bir qator yutuqlarni qo'lga kiritdi. 1999-yilda Zulfiya nomidagi Davlat mukofoti uchun o'tkazilgan tanlovning «Eng yosh ishtirokchi» nominatsiyasida eng yosh ishtirokchi sifatida qatnashib, 1-o'rin sohibasi bo'lgan. Tumanda o'tkazilgan «Baxtli bolalik» nomli festivalda faxrli 1-o'rinni egallab, viloyat bosqichiga yo'llanma oldi.

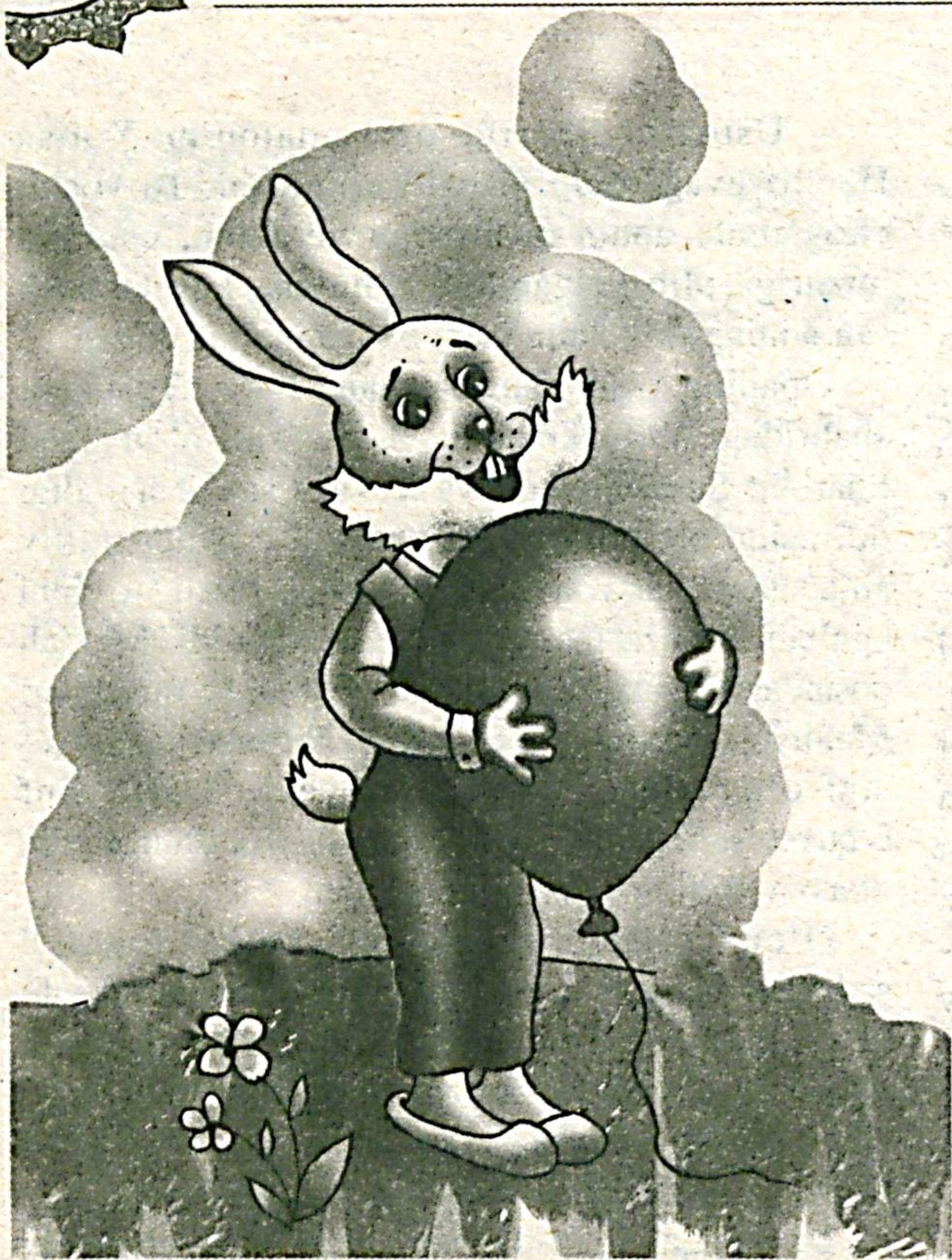
Jajji musavvirga bobosi Rahmon ota Sohibov barcha sharoitlarni yaratib bergan. Biz – Dinora tahsil olayotgan maktab jamoasi ham uning kelgusida mohir musavvir bo'lib, bobosining orzusini ro'yobga chiqarishiga tilakdoshmiz.

Quyida e'tiboringizga jajji musavvir chizgan suratlardan havola etayapmiz.

Feruza PARDAYEVA,
Surxondaryo viloyati, Sherobod tumanidagi 33-umumta'lim maktabi o'qituvchisi

– Egamberdi ertalab, Karimberdi kechki tomon tug'ilgan ekan. Qiziq, Egamberdi to'rt soat oldin tug'ilgani uchun Karimberdi uni akam deb yuradi. Karimberdini onasi chaqalog'i uch oyga to'lganda, sariq kasaliga chalinib qoladi. Egamberdining onasi Sobiraxon ikkovi chaqaloqni boqib, katta qiladi. Biri

Q U Y O N L A R SALTANATINING SHAHANSHOHI

o'ng tizzasida, biri chap tizzasida katta bo'lgan. Taqdirning ayanchligini qarangi, Egamberdi 4-sinfga borganda, uning onasi bir ajoyib dilbar, xushchaqchaq, shaddod ayol shu qishlog'imizdagi bog'chaga mudira edi. Shohimardon sayliga borganda, eshitgandirsiz, Shohimardon soyini katta suv bosib, o'nlab kishilar nobud bo'lgan. Sobiraxon o'zi bilan birga uch ayolni ham sayilga olib borgan ekan. O'zlari soyliqda mashinada yotib, o'g'li Egamberdini yuqoridagi lagerga joylashtirgan ekan. Voy Xudoyim, shunday katta sel keladiki, uch ayol mashina ichida nobud bo'ladi. Hammayog'i majaqlangan Sobiraxonni mashinada olib kelishadi. Yanglishmasam, ikki yilcha bir joyda yotib ham qoladi. Olamdan o'tgach, Xolisxon ikkovi bolaga ona bo'lib qoladi. Shunday qilib, ikkovlari ikki onani qo'lida katta bo'lishadi. Endi singlim, sizni charchatib qo'ymayapmanmi?

– Voy, opajon, ikkovimizning ham beshinchi soatda darsimiz yo'q-ku, – deb suhbatning davomini so'rayapti Shohistaxon.

– To'g'ri, Shohistaxon, darsimiz yo'q. Mening ham shu ikki bola haqidagi fikrimni ko'proq aytgim kelayapti... Ochig'ini aytsam, yaqinda siz, ehtimol mening o'rnimga sinf rahbari bo'larsiz.

– Voy, unday demang, opajon, Xudo xohlasa, bu sinfni o'zingiz o'n birinchigacha olib borasiz.

– Endi direktor bilan bu ikki bola o'rtasidagi mashmashalarni aytsam, tarixi juda uzoq. Sobiq raisning o'g'li G'ulomjon degan boladan daftar berib, quyon olgan. O'sha kuni quyonlar daladagi bog'da bo'lgan. Tulkilar kelib, quyonxonani tatalab buzib, quyonlarni yeganicha yegan, qolganlari dashtga qochib ketgan. G'ulom, sen kechasi kelib, g'ayrlik qilib quyonxonani ataylab ochib yuborgansan, deb akasi Ikrom ikkovlari bechora Egamni rosa kaltaklashgan. Nimagadir mahalla noziri u yoq-bu yog'ini surishtirmay, Egamni so'roqqa tutgan, qamab ham qo'ygan. Qamoqdan chiqqach, himoya so'rab, meni himoya qilarmikan, deb Azizov domlani oldiga borgan.

Xudoyberdi TO'XTABOYEV,
O'zbekiston xalq yozuvchisi

Azizovning yomon odati bor. Yoqtirmagan bolasini, ishxonasining ichida alohida xonasi bor, o'sha yerga qamab qo'yaveradi. Egamberdini ham qamab qo'ygan. Kecha-yu kunduz birga yuradigan Karimberdi direktorga kelib, nega o'rtog'imni qamadingiz, ayb raisning o'g'li G'ulomdan o'tgan, akasi ikkovi o'rtog'imni rosa urishgan, degan gaplarni aytgan. Aytdim-ku, direktorimiz birovni gapiga quloq soladiganlardan emas. Hali sen menga aql o'rgatadigan bo'ldingmi, deb uni ham sherigining yoniga qamab qo'ygan. O'smirlarning yosh qalbi nohaqlikka chidamagan. Qorong'i tushishi bilan oldin oynalarni sindirishgan, deraza romchasiga sig'maganlari uchun derazani tag-tugi bilan ko'chirib tashlashgan. Deraza sinig'ini hovliga opchiqib yoqishgan.

Mana endi Shohistaxon, o'zingiz o'ylang, kim xaqu kim nohaq.

– Opajon, ayb kimdaligini bilmasdan turib, yoshlarning dilini og'ritgan direktor aybdor-da.

– Ana, siz rost gapni aytdingiz, muallimlar ham o'smirlarning yonini olgan bo'ldi. Lekin Azizov domla, hali aytdim-ku, birovni gapiga kiradiganlardan emas. Egamberdini ham, Karimberdini ham bezori sifatida maktabdan haydash haqida buyuruq chiqarib qo'ygan. Keyin ularning ota-onalari janjallashib kelgan edi, chor-

nochor shartli ravishda haydadim, kelib-ketib yurishaversin, muallimlar so'ramasin, deb yana o'zining aytganini qildi, bilganidan qolmadi. Ikkovi o'smirning qalbiga ozor yetkazdi. Egamberdi har narsaga qiziquvchi bola, uy ishlariga

qarashadi, mol-qo'ylarini ham boqadi, Karimberdi bo'lsa, yumshoqqina, beozorgina, sekin qulog'ingizga aytib qo'yay, besh vaqt namoz ham o'qiydi. Egamjonning onajoni jon bera turib, o'g'lim, menga oq marmardan yodgorlik qo'yasan, deganmi yoki aytmaganmi, ikkovi onamizga oq marmardan yodgorlik qo'yamiz, deb niyat qilishgan ekan. Voy, falokatni qarang, dalada mol boqib yurganlarida, dadalari fermer emasmi, tumanga ketishgan ekan, ikkovlari kartoshka kavlab, pishirib yemoqchi bo'lishibdi. Marza ustidagi ajriq o't olib borib, dadalari qoldirib ketgan traktorning yog'to'la bo'chkasiga urilib, bo'chka portilab, traktor butunlay yonib ketgan. Bechora o'smirlar qo'rqib ketishib, kartoshka pishirib yeganlarini aytishmagan. Otalar esa hov narigi paykaldagi fermerlar ataylab o't qo'yishgan, degan qarorga kelishgan.

Shohistaxon, bu ikki bola hammadan berkitgan sirlarini yig'lab-yig'lab menga aytishgan. Xudo xohlasa, boyib ketsak, avval onajonimga yodgorlik, keyin otamizga traktor olib beramiz, degan yashirin niyatlarini ham menga aytishgan. Bir kun Egamqul o'ris tilida chiqqan jurnalni menga ko'tarib keldi. Jurnalning oltita sahifasida quyonlarning surati bor ekan. O'qib, tarjima qilib bering, deb iltimos qilishdi. Quyon boqib, boyib ketgan bir oila haqida ekan. Quyon boqib boyish haqidagi yaxshi niyat o'sha kuni tug'ilgan. Qishloqma-qishloq quyon axtarishdi, qayoqlardan topib kelib, boqib ham ko'rishdi. Lekin direktor ularning qalbini tushunmadi.

Shohistaxon, agar mabodo meni o'rnimga sinfga rahbar bo'lib qolsangiz, shu ikki o'g'limga alohida e'tibor berishingizni qayta-qayta so'rayman. Ana, qo'ng'iroq ham chalishdi... Yuring endi, ha, aytgandek, vaqtinchalik biznikida yashab tursangiz ham bo'ladi.

– Opajon, o'rtog'im ham kelmoqchi edi, yaxshigina payvanchi u kishi.

Singlim ikkovlaringga ham joy topiladi, payvandchi bo'lsa, yana yaxshi. Payvandchi bolalardan shogirdlar tayyorlaydi.

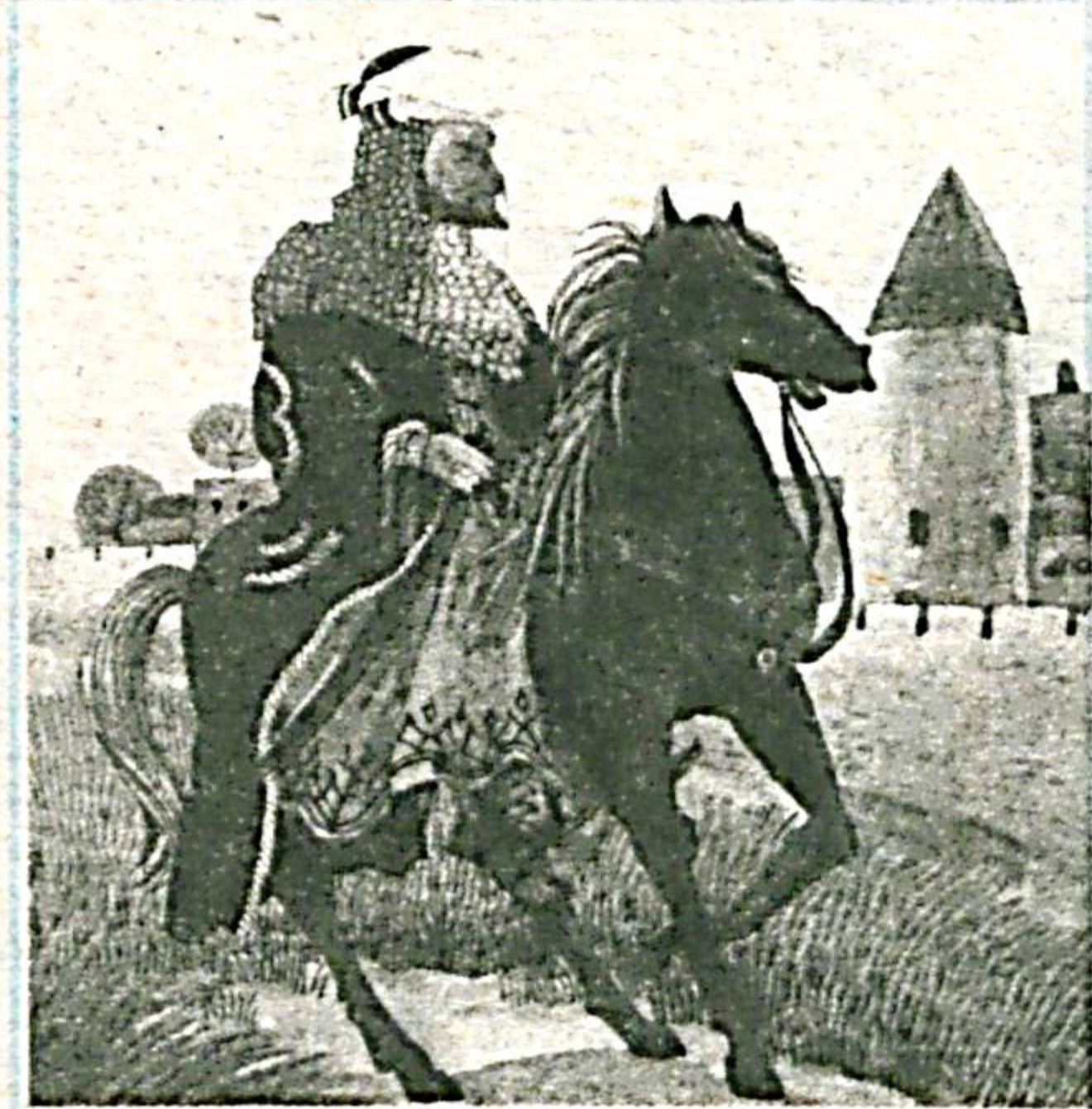
Boshi o'tgan sonlarda

Qadam Said MUROD

DOVYURAK, DONO MALIKA

IX

Qani endi kelaversin,
Bo'lsa hamki ajdaho.
O'lgunicha eslab yurar,
Yegan zarbin u, yuxo!..

X

Ollom xatda yozganidek
Qo'shin tortib, yo'l yurib.
Qirq chaqirim masofadan,
Saf boshida ot surib.
Tongda yetib kelgan emish,
Ko'zlariga to'lib qon.
Maqsadiga yetmoq uchun
Bo'lsa hamki, qiynab jon.
Butun shahar atrofini,
Darhol o'rab olganmish...
Hech kim qarshi chiqmadi, deb
Hayron bo'lib qolganmish.
Sezmaganmish qilmishlarin-
Turganlarin kuzatib
Endi bunday yurmayin, deb
Vaqtini bekor uzatib.
Yaxshi-yaxshi otliqlardan
Tanlab olib qoshiga,
Kiyib temir (oltin tojli)
Qalpog'ini boshiga.
Bosh darvoza qarshisiga
Dashnom qilib borganmish,
Tez ochilsin darvoza, deb
Shovqin-suron solganmish.
Qichqirganmish, o'z ta'rifin
O'zi qilib ovoza.
Shunda birdan lang ochilib,
Ketgan emish darvoza.
Undan qilich yalang'ochlab
Suvoriylar izma-iz,
Chiqib unga tashlanganmish
Mag'rur kelib yuzma-yuz.
Boshlanganmish qilichbozlik,
Boshlanganmish bellashuv.
Boshlanganmish dahshatli jang,
Boshlanganmish qiy-da-chuv...
Qilichlarning zarbasidan
Uchib ketib qancha bosh.
Maydon ichra qolgan emish,
Qancha gavda bo'lib dosh.
Yangrab yana shu fursatda
Lashkarboshi buyrug'i,
Yov ustiga yog'ilganmish
Shinaklardan yoy o'qi...

Davomi bor

UMIDLARNING YORQIN UMMONI

Yuraklarda cheksiz hayajon. Biz har bir daqiqani sabrsizlik bilan intiq kutamiz. Cheksiz xotiralar halovatimizni buzadi. Hayot ko'zgusida turfa ranglar jilosi mavj urib, u bizni bepoyon go'zallik sari yetaklaydi. Negadir zavqlanamiz, nimagadir intilamiz. Dilimizda bitmas-tuganmas orzular barq uradi. Hisobsiz umidlarning yorqin ummoniga peshvoz chiqaveramiz...

ASOSIYSI - SALOMATLIK!

29-may kuni Gulistonda bo'lib o'tadigan maktab o'quvchilarining «Umid nihollari» sport musobaqasi respublikamiz o'quvchilarini ana shunday go'zal tuyg'ularga oshno etadi. Sirdaryoda musobaqalar oldidan bir qator tadbirlar amalga oshirildi. Ular safiga madaniy- ma'rifiy, ma'naviy tadbirlardan tashqari, ijtimoiy himoya namunalari, homiyliklar yordami ham jalb etildi. «Umid nihollari - 2009» sport musobaqalarida 1792 nafar ishtirokchi hamda 2869 nafar (jami taklif etilganlar hamda mehmonlar bilan birgalikda). Ular uchun 12 ta turar hamda ovqatlanish joylari shay holatga keltirildi. Doimiy faoliyat ko'rsatuvchi 15 ta tibbiy punkt tashkil etilib, 9 ta sport musobaqalari

o'tkaziladigan maydonlarda jami 17 ta tibbiy postlar tashkil qilindi va 18 ta «Tez yordam» brigadalari navbatchiligi amalga oshirildi. Musobaqalar davomida sportchi o'quvchilarga jami 180 nafar shifokor va 100 nafar kichik tibbiyot xodimlari ajratildi. Barcha tibbiy punktlar belgilangan me'yorlar doirasida 53 turdagi hamda «Tez yordam» brigadalari 48 turdagi dori- darmon vositalari va zarur tibbiy jihozlar bilan ta'minlandi. Davolash profilaktika muassasalarida hamda «Dori-darmon» DAK tizimida qo'shimcha 30 foiz dori- darmonlar zaxirasi tayyorlandi. Sanitar avtotransport bilan ta'minotni yaxshilash maqsadida, viloyatga Osiyo Taraqqiyot Banki krediti asosida 21 ta «Damas» rusumidagi «Tez yordam» mashinasi xizmatga hozirlandi.

MASH'ALANI O'QIRISHI

Gulistonga mash'alani olib boradigan guruh zarur tibbiy jihozlar bilan ta'minlandi. Mash'alani «Tez yordam» mashinasi kuzatib boradi. Temiryo'l vokzalida 1 ta tibbiy post va 4 ta «Tez yordam» brigadasi markaziy o'yingohda ochilish va yopilish marosimi ishtirokchilar uchun 2 ta tibbiy post tashkil qilindi. O'yingohda 4 ta tez yordam avtotransporti tibbiy xodimlar brigadasi bilan tez tibbiy yordam ko'rsatish uchun biriktirilgan va bu jarayonga hammasi bo'lib 34 ta tibbiy xodim biriktirilgan.

OSHPAZ XIZMATIDA (40 nafari zaxirada)

Musobaqa qatnashchilarining ovqatlanishlari va ularning yashaydigan joylarida 13 ta oshxona xizmatda. Jami 1950 ta o'ringa mo'ljallab joylar tashkil etilgan. Bu yilgi musobaqalar oldidan 135 nafar malakali oshpaz va 359 nafar ofitsiant tibbiy ko'rikdan o'tkazildi. Oshpazlarning 95 nafari oshxonalarga biriktirildi. Qizig'i shuki, xuddi sportchilar kabi 40 nafar oshpaz zaxira o'rindig'ida qoldirildi. Yana 8 nafar yuqori malakali oshpazlar poytaxtdan taklif etildi. Musobaqa qatnashchilari uchun maxsus

AYLANMA SKANVORD

UMID 2009 NIHOLLARI

A circular word search puzzle with various sports and health-related terms. The words are arranged in a circular pattern around a central logo. The words include:

- Mohir hujumchi
- Sakrab o'tiladi, to'siq
- Milliy ot musobaqasi
- Kuchli va chaqqon sportchi
- Qishki sport
- Tennis anjomi
- Qisqa vaqt
- Maydon qismi
- Yengil atletika anjomi
- Sport o'yini
- Kurashdagi holat
- Og'ir atletika
- Qosimjonov
- Jamoa yo'lboshchisi
- Tajriba, ustalik
- Yelkanli kema sporti
- Aqliy sport
- Zafar
- Chang'i sporti
- Mukofot
- Qisqa masofaga chopish
- Boks maydoni
- Kema zinasi
- Sayyohlik
- Hujumning aksi
- Dzyudo anjomi
- G'olib
- Qishki sport
- Boksdagi holat
- Uloqtirish anjomi
- Teng natija
- To'pli sport o'yini
- Tennis maydoni
- Sport turi
- Sport inshooti
- Poyga avtomobili
- Eng olishga chopish
- Boksdagi holat
- Sportchi darajasi
- Hujumchi nishoni
- Termizdagi stadion
- Futbolimiz yulduzi
- "Motor"li sport
- Shaxmatda vaqt tangligi
- Sobir... (qirlichboz)
- 16
- 4
- 6
- 3
- 8
- 1
- 2
- 5
- 7
- 9
- 12
- 11
- 15
- 13
- 14
- 10

taomnoma tayyorlandi. Tadbirlarni o'tkazish davomida sanitariya-epidemiologik barqarorlikni hamda ovqatlanish xavfsizligini ta'minlash va ovqatdan zaharlanish holatlarining oldini olish maqsadida, respublika sanitariya-epidemiologiya nazorat markazining 8 nafar mutaxassisi qo'shimcha ravishda ish boshlagan.

ICHIMLIK SUVI NAZORATDA

Musobaqalarda sanitariya-epidemiologiya xizmati xodimlarining xizmati beqiyos. 19 turdagi oziq-ovqat mahsulotlari tekshiruvdan o'tkazildi. Ichimlik suvi va qoramollardan qon namunalari olindi. Laboratoriya tekshiruvdan o'tkazildi. Natijalar ijobiy. Noxushliklar aniqlanmadi. Laboratoriya xizmatining samaradorligi kuchaytirildi. Poytaxtdan 30 million so'mlik laboratoriya asbob-uskunalar va sarflanuvchi materiallar yetkazildi.

Javoblar belgilangan xonadan soat mili yo'nalishida yoziladi. Skanvordni hal etgandan so'ng, javoblar yozilgan xonalardagi harflarni tartib bilan o'tkazsangiz, yozgi Olimpiada o'yinlari sovrindori, taniqli o'zbek sportchining ismi-sharifini bilib olishga muvofiq bo'lasiz.

Endi shakldagi tasvirga e'tibor bering va ularda qaysi sport turlari, inshoot va anjomlari ifodalanganligini toping.

Foziljon ORIPOV tuzdi.

ERTAKLAR - YAXSHILIKKA YETAKLAR

Bolalar va o'smirlar uchun kitoblar chop etishga ixtisoslashgan Cho'lpon nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi 1-iyun - «Xalqaro bolalarni himoya qilish» kuniga kichkintoylar uchun munosib sovg'a tayyorladi. «Bolalar bog'chasi uchun sevimli ertaklar» kitobi o'zbek va rus tillarida, rangli suratlar bilan bezatilgan holda 3000 nusxada nashr etildi.

Kitobga jamlangan rus xalq ertaklarini sevimli bolalar shoiri Abdurahmon Akbar o'zbek tiliga tarjima qilgan. Ertaklar mavzuga mos suratlarni rassom S.Sachkov chizgan.

«Ertaklar - yaxshilikka yetaklar» degan gap bejiz aytilmagan. Rus xalq og'zaki ijodining eng sara namunalaridan dastalangan mazkur nashr kichkintoylarning rus tilini kengroq o'rganishlariga ko'maklashadi. Kitobga kiritilgan «Chipor tovuq», «Sholg'om», «Bo'g'irsoq», «Bo'ri va uloqchalar», «Quyoning uychasi», «Masha bilan ayiq» kabi bolalarimizga yaxshi tanish ertaklar qayta-qayta o'qilsa-da, har safar tinglovchilarga olam-olam zavq ulashadi.

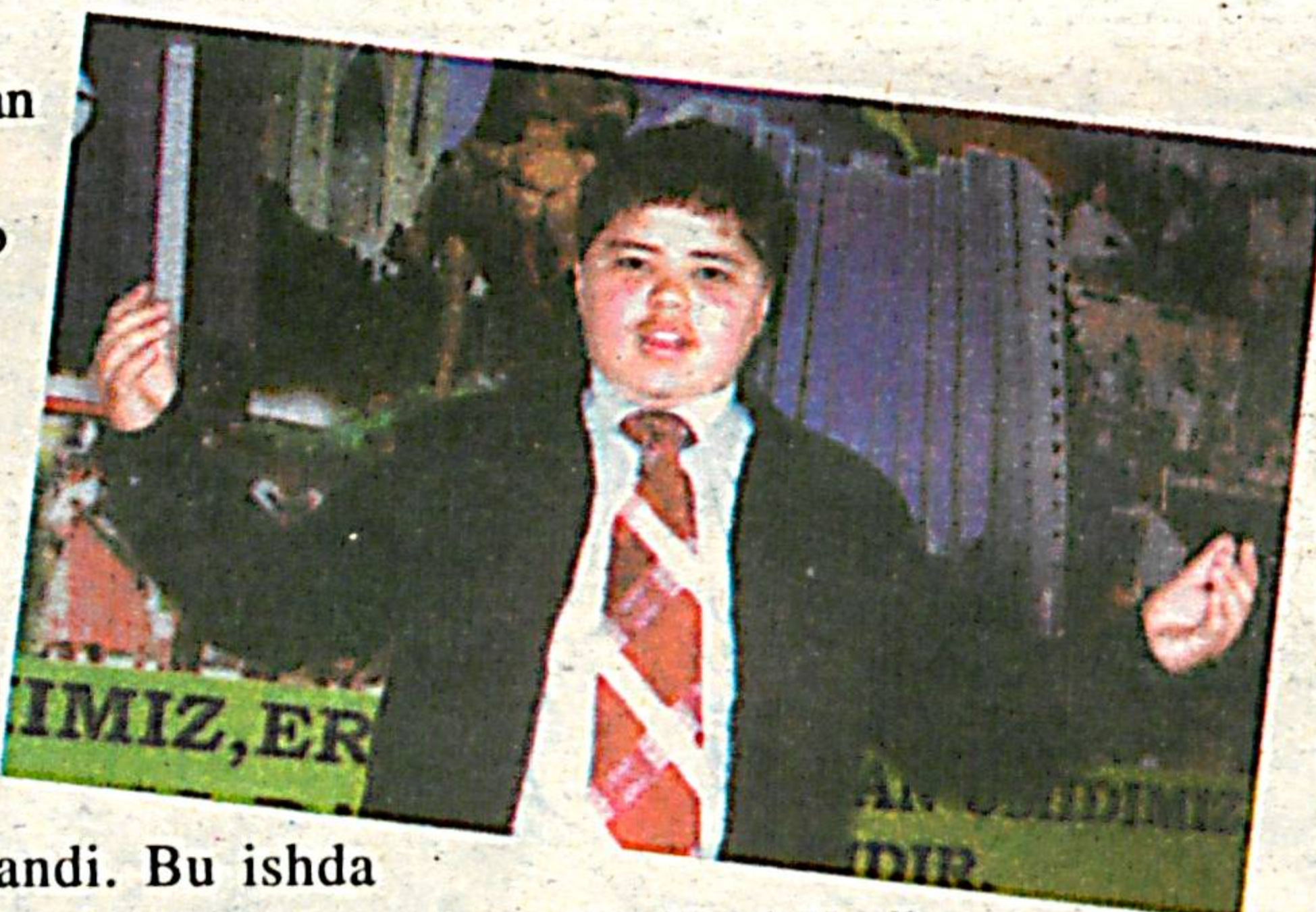
Mazkur to'plam maktabgacha tarbiya muassasalari xodimlari, bog'cha tarbiyachilariga eng yaqin ko'makchi bo'lishiga shubha yo'q.

MOHIRJONNING MAHORATI

Mohirjon ismining o'zida o'zgacha ma'no bordek, nazarimda. Har ishda mohir bo'lsin, deya o'g'liga ana shunday ism qo'ygan Nurilla aka xonadoni bugun qahramonimiz yutuqlaridan shod. To'g'ri-da, qaysi ota-ona farzandi erishayotgan muvaffaqiyatlaridan ko'ngli to'lib, ko'ziga yosh olmaydi, deysiz?!

Mohirjonning tili tez chiqdi. O'zicha nimalarnidir xirgoyi qilib yurgandayoq, uning iste'dodi ko'zga tashlana bordi. Tengdoshlaridan shirali ovozi bilan ajralib turadigan Mohirjon bog'chada turli mavzudagi qo'shiqlar ayta boshladi. Keyinchalik maktabdagi saboqlari bilan birga musiqa yo'nalishidagi bilimlarini ham oshirib bordi. Mohirjonning orzusiga binoan ota-onasi uni «Bulbulcha» musiqa maktabiga berishdi.

Qahramonimiz uchun endi faqatgina tinmay izlanish

qolgandi. Bu ishda o'rta maktab musiqa to'garagi rahbari Nasiba Umarova ham bemisl xizmat ko'rsatdi. U hatto darsdan keyin ham iste'dodli shogirdi bilan jiddiy shug'ullandi. Natijada Toshkent shahrining 2200 yilligiga bag'ishlab o'tazilgan «Qo'shiqlarda Vatan vafsi» mavzusidagi ko'rik-tanlovda ijobiy natijalarga erisha boshladi. Uning tanlovda kuylagan «Vatan madhi», «Ona», «Torim», «Maktab» qo'shiqlari muxlislarga manzur bo'ldi.

Mohirjon maktab tadbirlarida ham faol. O'zining yangi-yangi qo'shiqlari bilan ustozlari, maktabdoshlarini xushnud etadi. «Sizga ta'zim, ustozlar», «Mardlar qo'riqlaydi Vatanni», «Dunyo ichra dunyosan, Vatan!» kabi qo'shiqlari bilan tadbirlarning eng faol ishtirokchisiga aylangan. Mohirjonning maktabdagi o'qishlari ham a'lo. Kelajakda elimiz suygan san'aktor bo'lmoqchi. U Toshkent shahri, Uchtepa tumanidagi 106-maktabning 7-«F» sinfni tamomladi. Niyatlari beg'ubor. Biz Mohirjon Fayzullayevning orzulari ro'yobga chiqishiga tilakdoshmiz.

Vasila PO'LATOVA

XAYR, QADRDON MAKTAB!

Yulduzxon reportaji

Bugun erta tongdanoq respublikamizning ko'plab bilim maskanlarida bo'ldim, ham quvonchli, ham biroz g'amginroq «So'nggi qo'ng'iroq» tantanalarida ishtirok etdim. Mana, poytaxtimizning Uchtepa tumanidagi 197-maktabda ham so'nggi qo'ng'iroqning jarangdor sadolari yangramoqda. O'quv yili davomida kuniga bir necha bor chalinadigan qo'ng'iroqning ovozi bugun o'zgachadek: ustozlarni ham, o'quvchilarni ham birdek hayajonga solyapti. Ayniqsa, maktab bag'ridan qaldirg'och polaponlari misoli uchirma

bo'layotgan bitiruvchilarni bir ko'rsangiz edi: kimdir ko'z yoshlarini yashirishga urinsa, kimdir oshkora yig'layapti. 9 yil davomida bag'rida unib-o'sgan qadrdon bilim maskani, mehribon ustozlari, bir oila a'zolaridek bo'lib qolgan sinfdoshlari bilan xayrlashishning o'zi bo'ladimi, axir?!

- Bitiruvchilarni kuzatib, hozirdanoq hayajonlanib ketyapman, - deydi 8-«V» sinf o'quvchisi Madina Narimonova. - Bir yil hash-pash deguncha o'tib ketadi, biz ham bitiruvchi bo'lamiz. Sinfdoshlarim, ayniqsa, bizga onamizdek bo'lib qolgan sinf rahbarimiz Dilnavoz opa Nuriddinova bilan xayrlashish oson bo'lmasa kerak.

Chunki biologiya fanidan saboq beradigan ustozimizning har bir darsi noan'anaviy tarzda, juda qiziqarli o'tadi. Biologiya fani oyligi bo'yicha tuman miqyosida bo'lib o'tgan festivalda «ijodiy ish» nominatsiyasi bo'yicha 1-o'rinni egallab, ishlari shahar festivaliga tavsiya etilgani ham bejiz emas.

Men tibbiyot oliygohiga o'qishga kirmoqchiman. Orzumga yetishishimda Dilnavoz opamning bergan saboqlari asqotishiga ishonaman.

Darhaqiqat, umrni oqar daryoga qiyoslashadi. Uning oltinga teng har damini g'animat bilayotgan aka-opalarimizga biz ham omadlar tilab qolamiz.

TOSHYUTAR TIMSOH

Iye, timsosh nega tosh yutar ekan, deb hayron bo'lyapsizmi? Ajablanmang, timsosh suv tubiga chuqurroq sho'ng'ishi va iste'mol qilgan ovqatini hazm qilishi uchun tosh yutadi.

TERISI QORA, O'ZI OQ

Sovuq o'lkalarda yashovchi kishilarga oppoqqina bo'lib ko'rinadigan oq ayiqning terisi qora rangda bo'lar ekan.

XUDBIN SILOVSIN

Agar silovsin biror xavfni sezsa, boshqa hayvonlar singari bolalarini himoya qilish haqida qayg'urmay, faqat o'zining qutulishini o'ylaydi. Vaholanki, tabiat unga betakror himoya vositasini bergan.

D.HOTAMOVA tayyorladi

FOTOSURATLAR TANLOVIGA

Sevinch qizman. Yozishni o'rganib oldim, hademay maktabga boraman!

BOSH MUHARRIR:
To'lqin HAYITOV

Muassislar:

O'zbekiston Matbuot va axborot agentligi,
O'zbekiston Respublikasi Xalq ta'limi vazirligi,
«KAMOLOT» yoshlar ijtimoiy harakati Markaziy Kengashi,
«SOG'LOM AVLOD UCHUN» hukumatga qarashli bo'lmagan Xalqaro xayriya jamg'armasi.

Dizayner va sahifalovchi:
Zuhra MUHSIMOVA
Navbatchi:
Ma'mura MADRAHIMOVA

Gazeta
O'zbekiston Matbuot va axborot agentligida
0208-raqam bilan 2007-yil 2-fevralda ro'yxatdan o'tgan.

TAHRIR HAY'ATI:
G'ayrat SHOUMAROV,
Svetlana INOMOVA,
Qahramon QURANBOYEV,
Odina JAMOLDINOVA,
Jabbor RAZZOQOV,
Feruz JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinbosari),
Dilmurod RAHMATILLAYEV,
Dilshoda DADAJONOVA

Manzilimiz:
700129,
Toshkent shahri,
Navoiy ko'chasi, 30-uy.
Obuna indeksi: 198.
e-mail: tong1924@mail.ru
Tel: 244-27-25, 244-63-08
Tel./faks:
(99871) 244-38-10

«O'zbekiston»
nashriyot-matbaa ijodiy uyida chop etildi.
Haftaning dushanba kuni chiqadi.
Shakli A-3,
2 bosma taboq.
ISSN 2010-6092
Adadi - 60252
Buyurtma N: J 7448